Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0426U000130

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-06-2026

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН України від 07.10.2026 № 1691.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зозуля Дмитро Петрович
2. Dmytro P. Zozulia

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-0542-5101

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.01

Назва наукової спеціальності: Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 12-06-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Рівненський окружний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 34847329

Місцезнаходження: вул. 16 Липня, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 20.149.01

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.01.02, 10.07.61, 10.07.01

Тема дисертації:

1. Роль законності і доцільності в процесі правозастосування.

2. The role of legality and expediency in the law enforcement process.

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному теоретико-правовому аналізу законності та доцільності у процесі правозастосування, визначенню меж допустимого використання доцільності під час реалізації владних повноважень, а також розробленню практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства і юридичної практики. Актуальність теми зумовлена необхідністю одночасного забезпечення суворого дотримання закону та прийняття ефективних, справедливих і своєчасних рішень у складних правових ситуаціях. У роботі розкрито сучасне розуміння принципу законності як багатовимірної правової категорії, що включає не лише формальне виконання правових приписів, а й відповідність діяльності держави засадам верховенства права, справедливості, правової визначеності, рівності перед законом та реального захисту прав людини. Досліджено історичну еволюцію цього принципу – від сприйняття закону як інструменту влади до сучасного розуміння його як засобу обмеження державної влади та гарантії свободи особи. Особливу увагу приділено правовій доцільності як самостійній категорії правозастосування. Її визначено як юридично допустиму свободу вибору найбільш обґрунтованого, справедливого та ефективного

рішення серед кількох правомірних варіантів у межах компетенції уповноваженого суб'єкта та відповідно до мети закону. Обґрунтовано, що доцільність не протистоїть законності, а виступає необхідним інструментом її практичної реалізації у випадках правової невизначеності, наявності прогалин, колізій, оціночних понять чи альтернативних способів правового реагування. Уперше запропоновано авторський підхід до категорії "межі допустимого" як універсального критерію оцінки правомірності врахування доцільності. Такими межами визначено вимоги законності, пропорційності, розумності, добросовісності, правової визначеності, заборони свавілля та ефективного контролю. Розроблено модель механізму реалізації правової доцільності, яка охоплює послідовні стадії: встановлення правової ситуації, визначення меж компетенції, аналіз допустимих альтернатив, вибір найбільш обґрунтованого рішення, його реалізацію та подальший контроль. Правову доцільність охарактеризовано як процес інтелектуально-вольової діяльності та як результат у формі правозастосовного акта, що найбільш повно відповідає цілям правового регулювання й конкретним обставинам справи. У роботі вдосконалено підходи до класифікації форм реалізації правової доцільності залежно від сфери юридичної діяльності, суб'єкта прийняття рішення, рівня публічної влади, ступеня нормативної визначеності та характеру повноважень. Узагальнено ризики неправомірного використання доцільності, до яких віднесено свавілля, бюрократизм, корупційні прояви, перевищення владних повноважень, порушення принципу рівності учасників правовідносин та відчуження громадян від діяльності органів влади. Подальшого розвитку набули положення щодо ролі правової культури та правосвідомості як ключових гарантій належного використання доцільності. Обґрунтовано, що високий рівень професійної етики, внутрішньої поваги до закону та сформованого почуття справедливості сприяє ухваленню законних, виважених і суспільно корисних рішень.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive theoretical and legal analysis of legality and expediency in the process of law enforcement, determining the limits of the permissible use of expediency during the exercise of power, as well as developing practical recommendations for improving legislation and legal practice. The relevance of the topic is due to the need to simultaneously ensure strict compliance with the law and make effective, fair and timely decisions in complex legal situations. The work reveals the modern understanding of the principle of legality as a multidimensional legal category, which includes not only the formal implementation of legal provisions, but also the compliance of the state's activities with the principles of the rule of law, justice, legal certainty, equality before the law and the real protection of human rights. The historical evolution of this principle is studied – from the perception of the law as an instrument of power to the modern understanding of it as a means of limiting state power and guaranteeing individual freedom. Special attention is paid to legal expediency as an independent category of law enforcement. It is defined as the legally permissible freedom to choose the most reasonable, fair and effective solution among several legitimate options within the competence of the authorized entity and in accordance with the purpose of the law. It is argued that expediency does not oppose legality, but acts as a necessary tool for its practical implementation in cases of legal uncertainty, gaps, conflicts, evaluative concepts or alternative ways of legal response. For the first time, the author's approach to the category of "limits of the permissible" as a universal criterion for assessing the legality of taking into account expediency is proposed. These limits define the requirements of legality, proportionality, reasonableness, good faith, legal certainty, prohibition of arbitrariness and effective control. A model of the mechanism for implementing legal expediency is developed, which includes successive stages: establishing the legal situation, determining the boundaries of competence, analyzing permissible alternatives, choosing the most justified solution, its implementation and further control. Legal expediency is characterized as a process of intellectual and volitional activity and as a result in the form of a law-enforcement act that most fully meets the goals of legal regulation and the specific circumstances of the case. The paper improves approaches to classifying forms of implementing legal expediency depending on the sphere of legal activity, the decision-making subject, the level of public authority, the degree of normative certainty and the nature of powers. The risks of improper use of expediency are summarized, which include arbitrariness, bureaucracy, corruption, abuse of power, violation of the principle of equality of participants in legal relations and alienation of citizens from the activities of government bodies. Further development was made of provisions on the role of legal culture and legal awareness as key guarantees of the proper use of

expediency. It is substantiated that a high level of professional ethics, internal respect for the law and a developed sense of justice contribute to the adoption of lawful, balanced and socially beneficial decisions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Зозуля Д.П. Правова політика в балансуванні між нормою закону та практичною необхідністю: сучасні тенденції. Knowledge, Education, Law, Management (KELM). 2025. № 2 (70). С. 196-200. DOI: https://doi.org/10.51647/kelm.2025.2.28
- Зозуля Д.П. Формування стандартів доцільності в правозастосовній практиці від теорії до інституційного механізму. Правові новели. 2024. № 23. Том 2. С. 21-28. DOI: https://doi.org/10.32782/ln.2024.23.2.3
- Зозуля Д.П. Дискреція як правовий феномен у механізмі реалізації закону: проблеми визначення меж. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 11. С. 770-773. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/185
- Зозуля Д.П. Механізми забезпечення балансу між доцільністю та законністю: стандарти, процедури, контроль. Часопис Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2015. Вип. 11. С. 406-410.
- Зозуля Д.П. Правосвідомість і правова культура як основа визначення доцільної поведінки в правовому просторі. Часопис Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2015. Вип. 12. С. 505-509.
- Зозуля Д.П. Освітні стратегії формування балансу між законом і доцільністю у підготовці правозастосовців. Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 18–19 лютого 2025 р. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2025. С. 55-57.
- Зозуля Д.П. Правосвідомість як обмежувач дискреції у правозастосуванні: соціально-юридичний аспект. Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 18–19 вересня 2024 р. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 77-79.
- Зозуля Д.П. Теоретико-методологічні підходи до визначення «розумної доцільності» в межах законності. Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 07–08 лютого 2024 р. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 50-52.

Наукова (науково-технічна) продукція: проєкти нормативно-правових документів; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: встановлення сутності та співвідношення законності і доцільності у правозастосуванні, визначенні меж допустимого використання доцільності під час реалізації владних повноважень.

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U002342; 0111U006673

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зварич Роман Васильович

2. Roman V. Zvarych

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3296-9591

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрипнюк Олександр Васильович

2. Oleksandr V. Skrypniuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000000170523729

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жукевич Ігор Васильович

2. Ihor V. Zhukevych

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7332-1014

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський фінансово-комерційний кооперативний коледж імені С. Граната

Код за ЄДРПОУ: 05508329

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Луцький Мирослав Іванович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Луцький Мирослав Іванович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Короєд Сергій Олександрович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна